

הנחיה מס' 9.12 - נשיאת מאסר בעבודת שירות - סעיף 51 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - מועד הפניה לממונה על עבודות השירות ולבית המשפט	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כז בטבת התשס"ג, 1 ינואר 2003	2 מרץ 1993; 2 ינואר 1994

9.12 נשיאת מאסר בעבודת שירות - סעיף 51 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - מועד הפניה לממונה על עבודות השירות ולבית המשפט

1. סעיף 51 לחוק העונשין¹ קובע:

"(א) בית משפט שגזר על אדם מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על ששה חדשים, רשאי להחליט שהנידון ישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות; קבע בית המשפט כי חלק מעונש המאסר יהיה בעבודת שירות, יקבע את סדר נשיאת העונש.

(ב) בית המשפט לא יחליט כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שהנידון הביע הסכמתו לשאת את עונש המאסר בעבודת שירות ולאחר שהממונה הודיע לבית המשפט מהי עבודת השירות שהנידון יכול לעבוד בה; בית המשפט רשאי לבקש מהממונה חוות דעת כאמור לפני שגזר את עונשו של הנאשם למאסר או לאחר מכך".

א. מועד הפניה לבית המשפט

2. כאמור, סעיף 51(ב) לחוק העונשין מאפשר לבית המשפט לפעול באחת משתי דרכים:

"הדרך האחת היא, כי יפנה לממונה על עבודת שירות לפני שיקבע את העונש, ויתן את גזר הדין רק לאחר שהממונה יודיע 'מהי עבודת השירות שהנדון יכול לעבודה בה...'. "

הדרך האחרת היא, כי הפניה אל הממונה תהיה לאחר שנגזר על הנאשם מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על ששה חודשים"; עניין **אברהמין**, בעמ' 777.²

נמצא, כי על פי החוק, כל אחת משתי הדרכים אפשרית. למרות זאת, קבע בית המשפט כי הדרך הראשונה היא הדרך הראויה, שכן אז יכול בית המשפט לקבוע את העונש, כאשר כל הנתונים מונחים לנגד עיניו; עניין **אברהמין**, בעמ' 778 ובעמ' 780.

3. עוד יש להוסיף, כי בעבר אירעו מקרים שבהם גזר בית המשפט על נאשם עונש מאסר של עד ששה חודשים לריצוי בפועל, לכך הוסיף כי הנאשם ירצה את עונשו בעבודת שירות, ורק לאחר מכן פנה אל הממונה על עבודות השירות בבקשה לקבל חוות דעת בדבר עבודת השירות המתאימה. דרך זו של גזירת הדין עומדת בניגוד לאמור בחוק, והיא אף מונעת מן הממונה על

¹ חוק העונשין, התשל"ז-1977, ס"ח 226.

² ע"פ 537/89 מדינת ישראל נ' אברהמין, פ"ד מג(4) 772 (1989).

הנחיה מס' 9.12 - נשיאת מאסר בעבודת שירות - סעיף 51 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - מועד הפניה לממונה על עבודות השירות ולבית המשפט	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כז בטבת התשס"ג, 1 ינואר 2003	2 מרץ 1993; 2 ינואר 1994

עבודות השירות מלציין, במקרים המתאימים, כי אין כל עבודת שירות המתאימה לנאשם או שהנאשם עצמו אינו מתאים לעבודת שירות. על כן, קבע בית המשפט כי דרך זו פסולה היא; עניין **אברהמין**, בעמ' 779.

4. לפיכך, בכל מקרה שבו עומדת על הפרק המרת מאסר בפועל בעבודת שירות, יש להפנות את תשומת ליבו של בית המשפט לכך, שעל פי החוק יש לקבל את חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות בעניין זה קודם לגזירת העונש ולא לאחריו. במקרה שבו כבר נגזר עונש של עד ששה חודשי מאסר לריצוי בפועל, יש להפנות את תשומת ליבו של בית המשפט לכך, שיש לקבל את חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות קודם לקבלת ההחלטה אם העונש ירוצה בעבודת שירות אם לאו.

5. בנוסף, אם החליט בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם, ורק לאחר מכן לבקש את חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות, הרי שמועד מתן פסק הדין, לצורך הגשת ערעור, הינו המועד שבו קבע בית המשפט אם הנאשם ירצה את עונשו בעבודת שירות אם לאו; קרי, מועד הישיבה האחרונה בתיק; עניין **אברהמין**, בעמ' 779.

מועד הפניה לבית המשפט בבקשה שהמאסר ירוצה בעבודת שירות

6. אשר למועד שבו ניתן להגיש לבית המשפט בקשה לריצוי עונש מאסר בעבודת שירות, נקבע על ידי בית המשפט כי ניתן להגיש בקשה להורות על ריצוי העונש - כולו או חלקו - בעבודת שירות גם לאחר חלוף זמן מיום מתן פסק הדין; עניין **ג'עפרי**.³ מטעם זה, בין היתר, נפסק בעניין **ג'עפרי**, כי במקרה שבו נגזר על נאשם עונש של תשלום קנס או מאסר תמורתו, והקנס לא שולם, רשאי הנאשם לפנות לבית המשפט גם לאחר יום מתן גזר הדין ולבקשו להורות על ריצוי המאסר בעבודת שירות.

7. תשומת הלב מופנית גם לפסיקת בית המשפט העליון בעניין **פינקלשטיין**,⁴ שם נקבע כי במקרה בו מפעיל בית המשפט מאסר על תנאי, שהוטל על נאשם בפסק דין קודם, רשאי הוא להורות כי המאסר ירוצה בעבודת שירות.

³ ע"פ 1100/91 מדינת ישראל נ' ג'עפרי, פ"ד מז(1), 418 (1993).

⁴ ע"פ 4103/92 מדינת ישראל נ' פינקלשטיין, פ"ד נא(3) 481 (1994).